

Cussegl da vischnaunca
M 2-2017/2020

M o z i u n

Segirar la via cantunala sin il tschancun «las Ruinas»

La suprastanza communal vegn incaricada:

Da sclarir en concordanza cun la vischnaunca da Medel/Lucmagn co saver segirar igl access dalla via cantunala sin il tschancun atras las Ruinas.

Motivaziun:

Ils davos dus onns ei il tschancun dalla via cantunala ellas Ruinas, naven dalla punt da Fontanivas entochen alla sortida a Mumpé Medel vegnius interruts differentas gadas entras curdada da crappa e greppa.

Cun grond smarvegl e bia cletg ha ei aunc dau negins accidents cun personas. Denton ston ins ussa intervegnir e segirar quei tschancun persistentamein da tals prighels.

Igl ei stau per ils habitonts e sorprendiders da Mumpé Medel sco era per ils quals ord la Val Medel in grond impediment da stuer untgir quei tschancun a pei e quei duront plirs dis. Era ei la sviada a pei sur la via veglia da Mumpé Medel plitost ina schliata alternativa e sa vegnir duvrada plitost mo la stad. Denter auter ein ils scolars da Mumpé Medel e quels da Medel adina puspei en grond prighel sin quei tschancun dalla via cantunala.

Era en vesta dalla colligiaziun enviars sid eis ei fetg impurtont da garantir igl access, damai ch'ei vegn investau milliuns per l'avertura d'unviern sul pass dil Lucmagn e quei tschancun ellas Ruinas ei gnanc segirs la stad.

Armin Manetsch, cusseglier communal

Christoph Berger
Mario Flepp
Giusep Lozza

Adrian Deflorin
Anna Maria Genelin
Helga Probst-Linder

Edgar Durschei
Rita Huonder-Tenner
Livio Zanetti

Disentis/Mustér, ils 13 da november 2020

Surdau: venderdis, ils 13 da november 2020

Posiziun dalla suprastanza communal

Extract ord il protocol digl october dil Cussegl grond 2020 davart la risposta dalla Regenza sin fundament dalla damonda da deputau Clemens Berther per incarica dalla suprastanza communal:

Cussegliaer guvernativ Mario Cavigelli conferma che la situaziun problematica davart la segirtad pil traffic denter Mustér e Curaglia seigi enconuschenta al cantun. Il cantun survigilescha cuntinuadamein. Aschia ha il cantun impundiu entochen oz sin ils 22 singuls objects da construcziun la summa da rodund 36 milliuns francs. Plinavon menziunescha el l'investiziun concernent mesiras da segirtad el contuorn dalla punt sur il Rein da Medel ed il niev tunnel dallas Ruinas ella dimensiun da 31.5 milliuns francs. El contuorn dil Tuff havevan ins en connex cun la survigilonza locala buca enconuschientscha dallas difficultads ch'ei sedadas igl onn 2019 ed igl october 2020. Perquei han ins giu previu davart dil cantun en quei liug neginas mesiras da construcziun. Denton setracta ei tiel tschancun dil Tuff d'in tschancun ch'ei buca meins impurtonts ch'ils ulteriurs tschancuns ed ils responsabels vegnan era a dar a quei tschancun la duida atenziun. Deplorablamein seigi buca pusseivel da garantir ina segirtad absoluta.

Concernent las mesiras a cuorta vesta pertuccont in sviament dil traffic paran las mesiras stadas pridas igl atun 2020 sufficientas ord vesta dil cantun. Quei cun conceder cuortas finiastras per passar il liug la sera e la damaun. Ulteriuramein ei era stau previu da possibilitar allas organisaziuns blauas in access en cass urgents. A vesta dalla situaziun paran las mesiras pridas cunvegnentas e proporziunadas. Pigl ulteriur hagi ei setractau cheu d'ina interrupziun d'entgins dis e buca d'jamnas.

Mesiras a cuorta vesta en cass d'in accident

Cuntrari allas pretensiuns digl uffeci da construcziun bassa ed a basa digl art. 14 dalla lescha da vias pil cantun Grischun vegn la situaziun el cass d'ina deviazion dil traffic descretta sco suonda:

¹Per deviazions dil traffic en cass che vias cantunalas vegnan serradas sco era pil traffic da construcziun tier quellas vias ston las vias communalas e privatas necessarias vegnir messas a disposiziun.

²Il cantun porta ils cuosts per las mesiras egl interess dalla segirtad dil traffic sco era ils cuosts da manteniment che vegnan caschunai cumprovadamein dil traffic supplementar.

Ord vesta dalla suprastanza communal ei il cantun obligaus d'organisar ils mieds e transports el cass d'in sviament resp. da surprender ils cuosts. Perencunter han la vischnaunca ni era persunas privatas da metter a disposiziun las vias necessarias.

Pertuccont la damonda concernent intervenziuns tiel cantun resp. uffeci da construcziun bassa eis ei la finala buca enconuschent, schebein la vischnaunca da Medel ha giu intervegniu tier la Regenza. Quella damonda duei vegnir sclarida ensemen cun nos vischins medelins. Silsuenter vegn la suprastanza communal ad intervegnir tier igl uffeci da construcziun bassa ed insister ch'ei vegni previu a cuorta vesta las mesiras necessarias per organisar il sviament. La vischnaunca ha bein da segidar culs mieds disponibels e tenor pusseivladad cun las vias corrispudentas. Denton ha il cantun d'organisar las sliaziun per eventuels sviaments. Aschinavon che la via sto vegnir serrada, ha quella disposiziun era da valer per las interpresas che lavuran sin plazzals digl uffeci da construcziun bassa. Ei sa buca esser ch'ei dat sliaziuns unilateralas per interpresas engaschadas entras il cantun, denton buca pil traffic individual. Excepiu secapescha il traffic che stat en connex cugl eveniment resp. ch'ei necessaris per debloccar la situaziun dil traffic. Ton concernent las mesiras a cuorta vesta.

Tonpli eis ei per la regiun sisum la Surselva da gronda muntada ch'il Pass Lucmagn resti aviarts igl entir onn. Contribueschan las vischnauncas e l'interessenza turistica mintga unviern considerablas summas per tener aviert il Pass Lucmagn. Consequentamein eis ei impurtont ch'igl access al pei dil Pass Lucmagn ellas Ruinas sappi vegnir tenius libers.

Tgei ei capitau?

Ils presidents communals Rico Tuor e Robert Cajacob han giu discussiunau la problematica ed eran secunvegni che la vischnaunca da Medel intervegna a Cuera. Tenor nossas enconuschientschas eis ei denton buca evident che la suprastanza communal da Medel – la vischnaunca ch'ei tangada evidentamein dil problem da segirtad – hagi intervegniu tiel cantun.

La vischnaunca da Mustér ei en mintgacass tangada fermamein muort la colligaziun dil vischinadi da Mumpé Medel. Secapescha ei ella era pertuccada entras il traffic che percuora il Pass Lucmagn e che vegn el cass d'ina serrada dalla via bloccaus a Mustér, quei aschibein la stad sco era igl unviern.

Co eis ei d'intervegnir?

Ord vesta dalla suprastanza communal eis ei d'interpreter suandontas mesiras cun contactar la vischnaunca da Medel e la Pro Lucmagn:

1. Intervegnir tier igl uffeci da construcziun bassa concernent mesiras a cuorta vesta el senn dallas ponderaziuns digl art. 14 dalla lescha cantunala da vias.
2. Intervegnir tier igl uffeci da construcziun bassa concernent las investiziuns previdas a liunga vesta cun animar il cantun d'intensivar las preparativas per investiziuns supplementaras a favur d'investiziuns per la segirtad dil traffic.

Prevedentamein vegn la suprastanza communal ad iniziar ils discuors e probablamein era l'intervenziun tiel cantun:

- Primarmein muort l'avertura sur gl'entir onn dil Pass Lucmagn e la colligaziun cul cantun Tessin.
- Secundarmein muort la colligaziun dil vischinadi da Mumpé Medel.
- E lu era per possibilitar ina buna comunicaziun per la populaziun dalla vischnaunca da Medel.

Sebasond sin sura ponderaziuns recomanda la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca d'acceptar la moziun sco explicau.

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

René Epp

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 10 da matg 2021